

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūnija numurā ... 2
- Izstrādāti tipveida risinājumi slaucamo govju fermu būvniecībai. 2
- LLKC izsludina akciju "Atklāj Novada Garšu!" 3
- Kustamā vai nekustamā īpašuma noma no fiziskās personas. 4
- Liels pieprasījums pēc lauksaimniecības zemes 5
- Kviešu laukos jāierobežo dzeltenplankumainība 8

Foto: Ilze Skudra

EKONOMIKA

- Apputeksnēšanās ilggadīgajos stādījumos 9
- Konkursa "Laukiem būt!" naudas balva ieguldīta biznesa attīstībā 10
- Vai žogs palīdzētu novērst meža dzīvnieku postījumus? 12
- Prognozē pieprasījuma atjaunošanos pēc pārtikas 13
- Finanšu sektors lauksaimniekiem nelabvēlīgs 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2020. gada augustā. ... 14
- Dvītē top īstais lauku saldējums 15

EKONOMISKI IZDEVĪGA SAIMNIEKOŠANA – AR ZINĀŠANĀM UN ATBALSTU

LLKC Ekonomikas nodaļas veiktā saimniecību grāmatvedības datu analīze rāda – jo lielāka saimniecība, kas strādā graudu nozarē, jo tā ir ekonomiski stabilāka un globālajā tirgū konkurētspējīgāka arī tad, ja ES atbalsta nebūtu. Mazās saimniecībās, lai arī to saimniekošanas struktūra ir ievērojami daudzveidīgāka nekā lielajām, produkcijas ražošanas izmaksas ir augstākas un ieņēmumi zemāki.

Grāmatvedības datu analīze

Pirms ķerties pie LLKC Ekonomikas nodaļas veiktās ekonomiskās analīzes par 2019. gada rezultātiem atspoguļošanas, jāuzsver – šī nav statistika. Ekonomiskā analīze tika veikta, izmantojot 157 saimniecību grāmatvedības datus. Tātad – analizētas ir LLKC klientu saimniecības, kas deva piekļuvi saviem grāmatvedības datiem. Saimniecības strādā dažādās nozarēs – ir gan graudu, gan daudznozaru

saimniecības, un tās pārstāv visus Latvijas novadus. Atsevišķi vērtētas bioloģiskās un konvencionālās saimniecības. Šobrīd detalizēti ir izvērtēta augkopības ekonomika dažāda lieluma saimniecībās visos Latvijas reģionos.

Analīzes kopējos rezultātus saimniekiem nevajadzētu salīdzināt ar kopējiem vidējiem datiem. Atgādināšu, ka tie iezīmē tendenci, nevis pasaka – tieši tā saimnieko jūsu saimniecība.

► 6. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" JŪNIJA NUMURĀ

Kādus kultūraugus Latvijā visizdevīgāk audzēt, kādas ir to cenas, audzēšanas izmaksas un darbaspēka patēriņš, par to "Latvijas Lopkopis" jūnija izdevumā. LLKC Ekonomikas nodaļas eksperti izanalizējuši 157 saimniecību grāmatvedības datus un secinājuši, ka ar peļņu var izaudzēt tikai ziemas rapsi un ziemas kviešus. Pārējo kultūraugu audzēšanā pluss zīmi dod ES atbalsta maksājumi.

Žurnāla jaunākajā numurā arī īss atskats uz jūnija sākumā notikušo Starptautiskā piena pētniecības tīkla IFCN konferenci, kurā analizēta Covid-19 ietekme uz piena tirgu un izteiktas prognozes nākotnei. Galvenais secinājums raksturojams ar teicienu "velns nav bijis tik melns, kā tas ticis mālēts" jeb – globāli piena krīze nav bijusi dziļa. Pagaidām.

Par to, kā veicies pētījumā par biezpiena sūkalu izmantošanu dzīvnieku barībā, kas veikts projektā "Jauni risinājumi piena produktu un to pārstrādes blakusproduktu ražošanā", raksta SIA "Piensaimnieku laboratorija" speciālisti.

Barības gatavošanas sezonā aktuāls ir LLKC lopkopības konsultantes Lailas Plītas raksts par to, kā pareizi uzglabāt skābbarības ruļļus.

Turpat arī saruna ar LLKC Preiļu biroja lopkopības konsultanti Zitu Brišku par ganībām un ganīšanu.

LLKC Lopkopības nodaļas konsultants-eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns raksta par antimikrobiālās rezistences izaicinājumiem un sniedz padomus, kā to mazināt. Savukārt Laila Plīta veterinārmedicīnas rubrikā apraksta mītus un aplamus priekšstatus par teļu caurejas ārstēšanu.

Putnkopjiem iesakām Latvijas Olu un putnu gaļas ražotāju asociācijas pārstāves Annas Ērlihas rakstu par to, cik nozīmīgs dējējvistām ir vesels gremošanas trakts.

Uz jautājumu, vai gaļas šķirnes liellopus var nobarot ganībās, atbildi sniedz LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere.

Aitkopjiem būs lietderīgi izlasīt sarunu ar Latvijas Aitu audzētāju asociācijas sertificēto ekspertu Dinu Avotiņu, kura izklāsta pamatlīstas, kas jāzina katram aitai audzētājam. Turpat arī Lailas Plītas raksts par aitai apsaimniekošanu – kā atšķirt jērus.

Savu vērtējumu Covid-19 ietekmei uz cūkkopības nozari un lauksaimniecību kopā sniedz Latvijas Cūku audzētāju asociācijas izpilddirektore Dzintra Lejniece.

Zirgkopības rubrikā žurnālistes Daces Milleres stāsts par to, kā Sējas pagasta "Priežkalnos" saimnieko un augstvērtīgus kumeļus iegūst Anna Beļska-Seile un Agris Seilis.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2020_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

BŪVNICĪBA

IZSTRĀDĀTI TIPVEIDA RISINĀJUMI SLAUCAMO GOVJU FERMU BŪVNICĪBAI

LLKC Inženiertehniskā nodaļa sagatavojusi divus tipveida būvprojektus slaucamo govju fermām ar ietilpību no 50 līdz 65 slaucamām govīm – optimālu un ekonomisku.

Būvprojekti sagatavoti, lai paplašinātu piena lopkopības nozarē strādājošo mazo uzņēmumu un saimniecību redzesloku par vienkāršu iespējamo fermas tehnisko risinājumu, kā arī pielietotajiem materiāliem. Optimālā būve tiek dalīta divos blokos: slaucamo govju fermas un administratīvais bloks, būvei tiek paredzēts viens stāvs un divslīpu jumts. Ekonomiskās būves plānojums ir vienkāršs – ar nodalītām

tehniskajām telpām un atsevišķi stāvošu slaukšanas zāli.

Būvju fasādes veidotas no dzelzsbetona cokola paneļiem, brezenta vēja aizkariem, profilēta terauda lokšņu apšuvuma un bezasbesta viļņoto cementa lokšņu jumta seguma, daļai būvju ierīkots krāsots dekoratīvais apmetums. Ēkām tiek paredzēti vārti un durvis apkalpojošā personāla un tehnikas iekļūšanai/izkļūšanai.

Pielikumos pievienoti rasējumi ar fermu tehnoloģisko plānojumu, tehniski ekonomiskie rādītāji un provizorisks būvniecības izmaksas. Skatiet LLKC mājaslapā: <https://ej.uz/gyp8> un <https://ej.uz/oxmf>

Būvprojekti pieejami pilnā sastāvā ar iespēju veikt individuālu būvprojekta piesaisti. Detalizētākai informācijai sazinieties ar LLKC Inženiertehnisko nodaļu. **LL**

Kristaps STŪRIŠKA,
LLKC Inženiertehniskās
nodaļas būvzinienis
e-pasts:
kristaps.sturiska@llkc.lv
tālr. 28620953

NOVADA GARŠA

LLKC IZSLUDINA AKCIJU "ATKLĀJ NOVADA GARŠU!"

Lai iepazīstinātu sabiedrību ar to, kādi ir Latvijas vietējie ražotāji un kādus produktus viņi piedāvā, kā arī veicinātu vietējās produkcijas noietu, LLKC rīkotais pasākums "Novada Garša" šovasar aicina piedalīties ceļošanas akcijā "Atklāj Novada Garšu!"

Daudzveidīgo saimnieku iepazīšanai visā Latvijā izveidoti četri maršruti – Zemgalē, Vidzemē, Latgalē un Kurzemē, kuros piedalīsies 50 saimniecības/uzņēmumi. Kopīgi ar ģimeni vai draugiem izbraukt šos maršrutus varēs no jūlija līdz oktobrim. Akcijā piedalīties un sekot aktualitātēm ikviens var sociālā tīkla vietnē www.facebook.com/novadagarsa.

Lai piedalītos apceļošanas akcijas ikmēneša konkursos un noslēguma lielās balvas izlozē, ceļotgribētājs pirmajā apmeklētajā saimniecībā saņems

uzlīmju kartiņu un dalības uzlīmi, kas apstiprina saimniecības apmeklējumu, katrā nākamajā saimniecībā to papildinot ar jaunām uzlīmēm.

Akcijas ietvaros paredzēts izspēlēt galveno balvu, kā arī organizēt trīs ikmēneša starpkonkursus ar papildu balvu izlozi. Visi akcijas un konkursu noteikumi tiek publicēti "Novada Garšas" oficiālajā feisbuka lapā.

Izveidotos saimniecību apceļošanas materiālus ikviens var izmantot, kā tūrisma nolūkos apceļojot Latviju, tā, lai startētu "Novada Garšas" or-

ganizētajā konkursā ar iespēju laimēt balvas. Maršruti ir informatīvi un var tikt saīsināti/pagarināti pēc dalībnieku ieskatiem. Minētie materiāli būs pieejami www.novadagarsa.lv.

Lai brauciens izdotos, pirms došanās pie saimniekiem, aicinām ar viņiem iepriekš saskaņot savu ierašanās laiku. Kontaktinformācija meklējama www.novadagarsa.lv.

Papildu informācija par konkursu: novadagarsa@llkc.lv. **LL**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Pagājušā gada "Novada Garšas" noslēguma pasākums Rīgā, Hanzas peronā

Foto: Uģis Avots

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

KUSTAMĀ VAI NEKUSTAMĀ ĪPAŠUMA NOMA NO FIZISKĀS PERSONAS

Lauksaimnieki savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai diezgan bieži no fiziskām personām nomā kādu kustamu vai nekustamu lietu, piemēram, automašīnu, zemi u. c. Apskatīsim, kas saistībā ar šādiem darījumiem tieši nodokļu jomā ir jāzina nomniekam un iznomātājam.

Iznomātājam – fiziskajai personai, gūstot ienākumu no nomas maksas, jāpieņem lēmums – reģistrēties kā saimnieciskās darbības veicējam vai paziņot VID par saimnieciskās darbības neregistrēšanu.

Ja fiziskā persona izvēlas reģistrēt saimniecisko darbību, tad var izvēlēties vienu no nodokļu maksāšanas režīmiem:

- iedzīvotāju ienākuma nodoklis no saimnieciskās darbības,
- mikrouzņēmumu nodoklis.

Valsts ieņēmumu dienests savā mājaslapā ir sagatavojis šādu apkopojumu par būtiskāko, reģistrējot vai neregistrējot saimniecisko darbību (skat. tabulu).

Atgādinu, ka mikrouzņēmumu nodoklis tiek maksāts no ieņēmumiem nevis no ienākuma (peļņas). Piemēram, saņemot nomas maksu 200 eiro apmērā, mikrouzņēmumu nodoklis ir 30 eiro. Jāpievērš arī uzmanība tabulā minētajam, ka, esot mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statusā, fiziskā persona zaudē tiesības piemērot neapliekamo minimumu un atvieglojumus (tas attiecas uz visām fiziskās personas ienākuma gūšanas vietām).

Izvēloties reģistrēt saimniecisko darbību, tas jā dara pirms darbības uzsākšanas. Ja fiziskā persona izvēlas paziņot par saimnieciskās darbības neregistrēšanu, tas jāizdara piecu darba dienu laikā pēc īres/nomas līguma noslēgšanas brīža. Gan saimnieciskās darbības reģistrēšana, gan paziņošana veicama Valsts ieņēmumu dienestā (izmantojot Elektroniskās deklarēšanas sistēmu).

Nomniekam, kas ir saimnieciskās darbības veicējs, kā arī nomniekam – juridiskajai personai savukārt jāpārziņina tas, kā un vai no fiziskajai personai izmaksātās nomas maksas ir ieturams ienākuma nodoklis, kā arī – kādos termiņos Valsts ieņēmumu dienestā

Reģistrē saimniecisko darbību VID	Paziņo VID par saimnieciskās darbības neregistrēšanu	Mikrouzņēmumu nodoklis
20% gada ienākumam līdz 20 004 eiro (no saimnieciskās darbības ieņēmumu un saimnieciskās darbības izdevumu starpības); 23% gada ienākuma daļai, kas pārsniedz 20 004 eiro (no saimnieciskās darbības ieņēmumu un saimnieciskās darbības izdevumu starpības); 31,4% gada ienākuma daļai, kas pārsniedz 55 000 eiro	• 10% no īres, nomas ieņēmumiem; • nav tiesību atskaitīt saimnieciskās darbības izdevumus, izņemot nekustamā īpašuma nodokli; • neveic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas; • uzskaita tikai ieņēmumus; • gada ienākumu deklarāciju iesniedz, ja: a) nodokli nav ieturējis īrnieks – juridiskā persona b) vēlas samazināt apliekamo ienākumu par nekustamā īpašuma nodokli • nepiemēro neapliekamo minimumu un atvieglojumus.	Mikrouzņēmumu nodokļa likme ir 15%.
Ja ienākumi mēnesī pārsniedz 430 eiro, veic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas + iemaksas pensiju apdrošināšanai 5% no brīvi izraudzīto obligāto iemaksu objekta un faktisko ienākumu starpības; Ja ienākumi mēnesī zem 430 eiro, veic obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai 5% no faktiskajiem ienākumiem; Ja ienākumi ir mazāki par 50 eiro no gada sākuma, obligātās iemaksas neveic;		Uzskaita gan ieņēmumus, gan izdevumus;
uzskaita gan ieņēmumus, gan izdevumus;		reizi ceturksnī maksā mikrouzņēmumu nodokli;
maksā IIN avansa maksājumus;		reizi ceturksnī sniedz mikrouzņēmumu nodokļa deklarāciju;
iesniedz gada ienākumu deklarāciju;		nepiemēro neapliekamo minimumu un atvieglojumus par periodu, kad tiek maksāts mikrouzņēmumu nodoklis.
piemēro atvieglojumus, attaisnotos izdevumus un neapliekamo minimumu.		

ir jāiesniedz paziņojums par to, ka fiziskajai personai ir izmaksāta nomas maksa.

Pirms nomas maksas izmaksāšanas ienākuma izmaksātājam Valsts ieņēmumu dienesta mājaslapā sadaļā “Saimnieciskās darbības veicēji, VID reģistrētās juridiskās personas un citas personas” jāpārliedz, vai fiziskā persona ir reģistrējusies kā saimnieciskās darbības veicējs, vai arī ir paziņojusi par saimnieciskās darbības neregistrēšanu. Lai datus pārbaudītu, jāzina iznomātāja vārds, uzvārds un personas kods. Ja iznomātājs ir reģistrējies kā saimnieciskās darbības veicējs, tad iedzīvotāju ienākuma nodoklis nomas maksas izmaksas brīdī nav jāietur, jo pienākums nodokli aprēķināt un samaksāt ir pašam iznomātājam.

Šādā gadījumā paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām jāiesniedz par gadu kopumā – līdz nākamā gada 1. februārim.

Ja iznomātājs ir paziņojis par saimnieciskās darbības neregistrēšanu, tad nodoklis 10% apmērā no nomas maksas ir jāietur un līdz nākamā mēneša 5. datumam jāiemaksā valsts budžetā. Par šāda ienākuma izmaksu paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām jāiesniedz līdz ienākuma izmaksas mēnesim sekojošā mēneša 15. datumam. **LL**

Linda PURINA,
LLKC grāmatvedības
eksperte, sertificēta
nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tāl. 63007561

FINANSES

LIELS PIEPRASĪJUMS PĒC LAUKSAIMNIECĪBAS ZEMES

Lauksaimniecības zemes tirgū pēdējos gados pieprasījums pārsniedz piedāvājumu, kā rezultātā zemes cena ir kāpusi. Vienlaikus lauksaimniekiem ir interese par zemes iegādi. Finanšu institūcija ALTUM palīdz lauksaimniekiem iegādāties zemi, izsniedzot finansējumu vidēji 11–13 miljonu eiro apmērā gadā.

Zemes tirgus pēdējo trīs gadu laikā ir sašaurinājies, krītoties gan darījumu skaitam, gan iegādāto platību apjomam. To ietekmējis fakts, ka intensīvas lauksaimniecības reģionos samazinās pieejamās platības, darījumus ietekmējis arī cenu kāpums pēdējo trīs gadu laikā. Samazinājusies arī zemes pārpircēju aktivitāte, neredzot šajā nišā lielas peļņas iespējas.

Patlaban no visas valsts lauksaimniecībā izmantojamās zemes pārdošanas tirgū nonāk vidēji vien 3–4%, tikmēr būtiski lielāks ir zemes nomas tirgus. Centrālās statistikas pārvaldes dati liecina, ka 25% no visas valsts aramzemes tiek nomāta. Zemes īpašnieki nelabprāt zemi pārdod, tāpēc piedāvā to nomai. Dažkārt zemi nomāt ir dārgi, piemēram, Zemgalē kvalitatīvu īpašumu nomas cena sasniedz pat 300 eiro par hektāru gadā. Ja zemniekam ir vēlme paplašināties un tirgū parādās zeme, nereti rodas situācijas, kad zemniekam finanšu līdzekļu zemes iegādei nepietiek.

“Ja lauksaimniekam parādās iespēja izpirkt iepriekš nomātu zemi, un tas ir izdevīgāk nekā turpināt to nomāt, var palīdzēt ALTUM atbalsts – no visiem zemes darījumiem lielākā daļa jeb 70% jau šobrīd ir tāda rakstura. Ja arī īpašnieks nolemj pārdot zemi, cena var būt augsta, tāpēc mēs esam izveidojuši tādu kredīšanas programmu, kas ļauj iegādāties zemi ar atvieglotiem nosacījumiem, pirms to izdarījis kāds cits. Piemēram, ja banka nevar izsniegt finansējumu, jo zemniekam pietrūkst nodrošinājuma, tad ALTUM izsniegs aizdevumu arī bez papildu nodrošinājuma ar atmaksas termiņu līdz pat 30 gadiem. Tas ir svarīgi, jo sabalansē aizņēmuma atmaksas termiņu ar laiku, kurā ražošanas vajadzībām izmantotā zeme var sevi atpelnīt. Tieši garais atmaksas termiņš

Foto: ALTUM publicitātes foto

un maza paša līdzdalība mēdz būt vienīgā iespēja uzsākt vai attīstīt savu saimniecību maziem uzņēmumiem, pašnodarbinātām personām un jauniešiem lauksaimniekiem. Tāpat piedāvājam dzēst aizdevumu pirms termiņa, neprasot par to komisijas maksu,” skaidro Diāna Lopeta, ALTUM centra reģiona vadītāja.

Vislielākais pieprasījums ALTUM aizdevumam zemes iegādei ir Vidzemes un Kurzemes reģionos gan apjoma, gan skaita ziņā. Tāpat aktīvi tiek finansēts Zemgales reģions, kur, līdzīgi kā tirgū kopumā, aizdevuma apjoms pieaudzis, bet darījumu skaits – sarucis. Lai arī Latgalē aktivitāte ir viszemākā, arī tur vidējais darījumu apjoms pēdējo trīs gadu laikā pieaudzis par 30%.

Kur aktīvāka lauksaimniecība, tur lielāka cena

Lauksaimniecības zemes cenas atšķiras pa reģioniem, ko ietekmē gan zemes kvalitāte, gan lauksaimniecības darbība. Jo lielāks pieprasījums, jo augstāka arī cena. Apvidos ar vērtīgāku zemi un intensīvāku lauksaimniecības darbību cena ir ievērojami augstāka – tā, piemēram, 95% gadījumu darījuma cena par hektāru svārstās no 1000 eiro Latgalē līdz pat 8000 eiro Zemgalē.

Turklāt zemes cenas publiskajos sludinājumu portālos mēdz būt norādītas augstākas par patieso darījumu vērtību. Objektīvu lauksaimniecības zemes cenu var meklēt portālā www.cenubanka.lv, kurā tiek apkopoti visi zemesgrāmatā reģistrētie darījumi. Neskaidrību gadījumā zemnieki aicināti griezties pie ALTUM speciālistiem, kas labi pārzina jomas specifiku un jau vairākus gadus nodarbojas ar lauksaimniecības darījumu finansēšanu.

Tomēr cenu pieauguma dinamika šobrīd sāk mazināties, jo pārdošanā arvien biežāk nonāk nekoptas zemes platības, par kurām lauksaimnieki nav gatavi maksāt neadekvāti augstās cenas, iespaidojot vidējo lauksaimniecības zemes cenu valstī.

Latvijas lauksaimniecības zeme – sadrumstalota

Vēl viena lauksaimniecības zemes īpatnība ir tā, ka tā ir sadrumstalota, nereti pat ļoti mazos gabalos. Gandrīz trešdaļu no lauksaimniecības zemes īpašumiem sastāda īpašumi, kas ir mazāki par vienu hektāru, un ir gadījumi, kad vienai saimniecībai piederoši zemes īpašumi viens no otra atrodas pat vairāku kilometru attālumā. Tāpēc visos gadījumos, domājot par zemju apvienošanu, būtiski ir izvērtēt visas izmaksas, lai tās nenodē gaidāmos ieguvumus. Zemnieki ļoti labprāt iegādājas savai saimniecībai blakus esošas nelielas saimniecības, pieprasījums pēc šādiem darījumiem ir liels un arī cena mēdz būt pievilcīga. **LL**

ALTUM informācija

► 1. lpp.

Katras individuālās saimniecības dati atšķiras. Ja saimnieki vēlas noskaidrot, cik efektīvi strādā konkrēti viņa saimniecība, tad laipni aicināti LLKC grāmatvedības un ekonomikas klientu pulkā, un ļaujiet ekspertiem to izvērtēt. Pēc grāmatvedības datu analīzes saimniecība saņems individuālu vērtējumu, kas palīdzēs turpmākajā darbā. Pieredze rāda, ka īpaši nozīmīgi šādu vērtējumu ir saņemt mazajām un vidējām saimniecībām.

Ieņēmumi un izmaksas

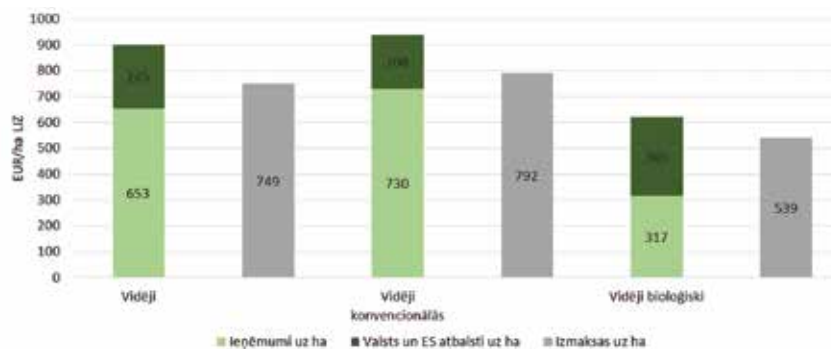
Apkopojot vidējos datus no mazām, vidējām un lielām saimniecībām visos Latvijas novados, redzams, ka bez ES atbalsta saimniekošana būtu ar zaudējumiem, jo īpaši bioloģiskajās saimniecībās, kur puse no ieņēmumiem ir valsts un ES atbalsts, ar kuru tiek segta liela daļa no saimniekošanas izmaksām. Vērtējot ieņēmumus un izmaksas eiro uz hektāru pa saimniecību grupām, daudz skaidrāk iezīmējas kopējā lauku saimniekošanas aina – jo mazāka saimniecība, jo būtiskāks tai ir ES atbalsts. Pieaugot saimniecības apgrozījumam, atbalsta nozīme ieņēmumu un izdevumu noturēšanā pluss zīmē mazinās. Skat. 1. grafiku.

LLKC Ekonomikas nodaļas vadītāja **Santa Pāvila** skaidro, ka mazo saimniecību grupā daļa ir tā saucamās daļēja laika, kur saimnieki papildus piepelnās arī algotā darbā.

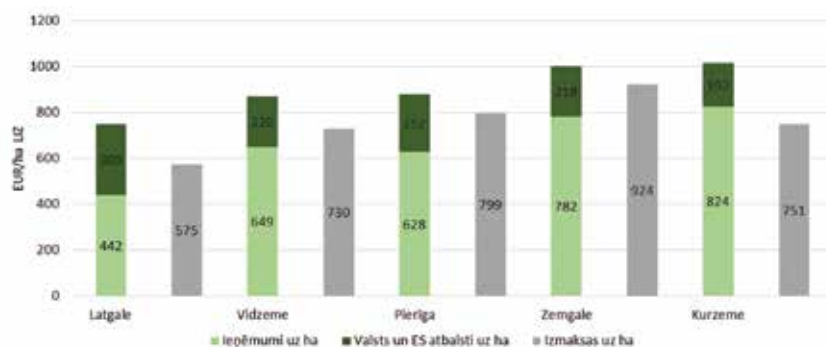
Vērtējot šos pašus saimniekošanas datus pa reģioniem, nākas secināt, ka zemākie ieņēmumi, bet vienlaikus arī lielākais valsts un ES atbalsts ir Latgales saimniecībās. 2. grafikā redzams, ka, pēc grāmatvedības datiem, lielākie ieņēmumi ir Kurzēmē, ko S. Pāvila skaidro ar atlases kopas īpatnībām.

Ieņēmumu struktūra – biosaimniecības daudzveidīgākas

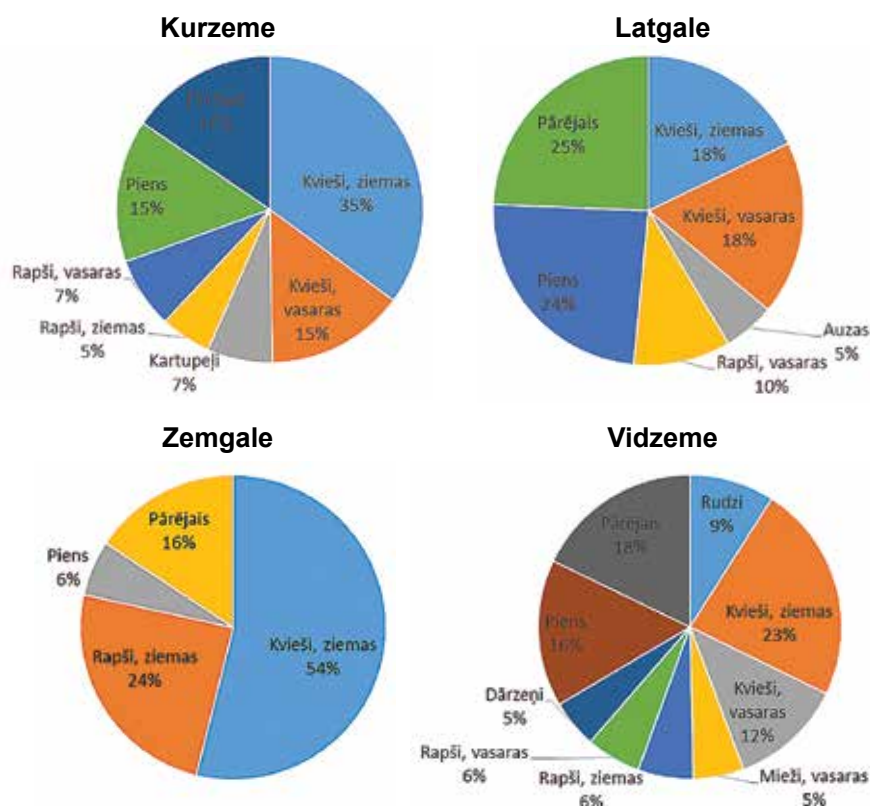
Kā tad saimniecības pelna naudu? Vērtējot vidējo ieņēmumu struktūru konvencionālajās saimniecībās, visvairāk – 44% – tajā aizņem ieņēmumi no kviešiem. Dalīta otrā vieta ar 16% ir sadaļai “pārējie” (ieņēmumi, piemēram, no dārzeņiem, teļu pārdošanas utt.) un ziemas rapsim, trešajā vietā ar 11% ir piens, vasaras kvieši – 8% un vasaras rapsi – 5%.

1. grafiks. Ieņēmumi un izmaksas EUR/LIZ pa saimniecību grupām pēc apgrozījuma

2. grafiks. Ieņēmumi un izmaksas EUR/LIZ pa reģioniem

3. grafiks. Ieņēmumu struktūra Latvijas novados, %

Vērtējot ieņēmumu struktūru bioloģiskajās saimniecībās, skaidri iezīmējas saimniekošanas dažādība, jo lielākā daļa ieņēmumu – 42% – nāk no sadaļas “pārējie”, 22% ieņēmumu dod auzas, 20% – piens, 16% – no jaunlopu pārdošanas.

Vērtējot šo pašu ieņēmumu struktūru pēc saimniecību apgrozījuma, skaidri redzams – jo lielāka saimniecība, jo mazāk kultūraugu tā audzē.

► 7. lpp.

6. lpp.

Tas ir, notiek pievēršanās pamatā ekonomiski izdevīgo graudaugu – ziemas kviešu un ziemas rapšu – audzēšanai, un samazinās lopkopības produkcijas daļa kopējā struktūrā. Turklāt visizteiktāk pamatā kviešu un rapša audzēšanai pievēršas Zemgalē, kur ieņēmumu struktūrā šie divi kultūraugi aizņem kopumā 78%. Visdaudzveidīgākā ieņēmumu struktūra ir Vidzemes saimniecībām.

Izmaksu struktūra

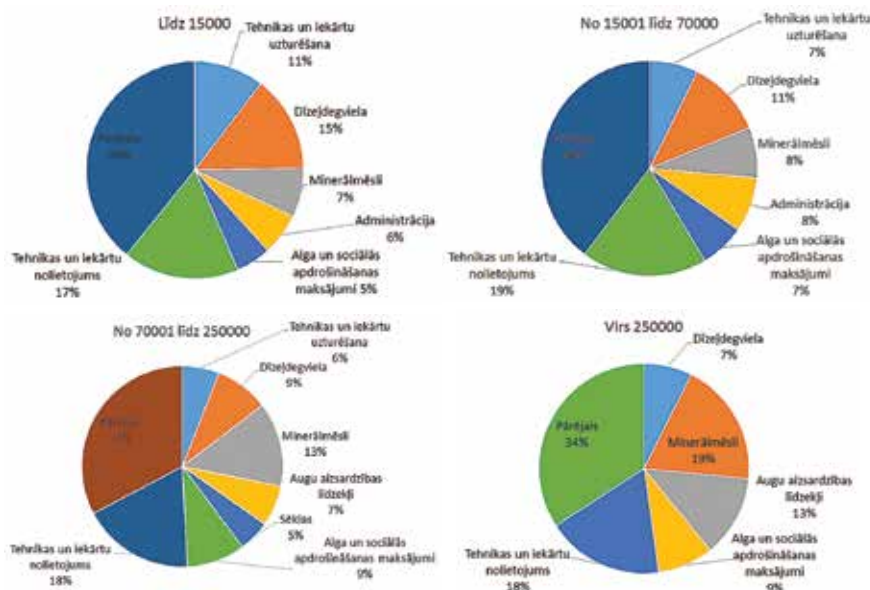
Kuras ir lielākās izmaksu pozīcijas dažāda lieluma saimniecībās? Grāmatvedības datu analīze rāda, ka konvencionālajās un bioloģiskajās saimniecībās tehnikas un iekārtu uzturēšana un nolietojums, algas, izdevumi degvielai un pārējie izdevumi nav ievērojami atšķirīgi. Būtiskas atšķirības ir izdevumos, kas saistīti ar minerālmēslu un augu aizsardzības līdzekļu (AAL) iegādi – biosaimniecībās tādu nav, kamēr konvencionālajās abas šīs pozīcijas kopā aizņem gandrīz trešo daļu no izdevumiem (minerālmēsli – 18%, AAL – 11%). Izdevumi minerālmēsliem atšķiras arī saimniecību lieluma grupās – kamēr mazās saimniecības minerālmēsliem tērē 7% no visām izmaksām, tikmēr lielās saimniecības – 19%, turklāt šīs saimniecības atšķirībā no mazajām lieto arī AAL, kas izdevumu struktūrā aizņem 7% saimniecībās ar apgrozījumu no 70 000 līdz 250 000 eiro līdz 13% saimniecībās ar apgrozījumu virs 250 000 eiro.

Santa Pāvila secina, ka mazo saimniecību izdevumi uz vienu hektāru ir ievērojami mazāki nekā lielajām saimniecībām, turklāt vērts pievērst uzmanību tehnikas nolietojuma sadaļai – izmaksu struktūrā šī pozīcija aizņem 19%, kas ir daudz.

Kas attiecas uz izdevumiem dīzeļdegvielai, tad kopējā izmaksu struktūrā tie aizņem nosacīti nelielu daļu – no 15% mazām saimniecībām līdz 7% lielām. S. Pāvila norāda, ka degvielas cenu samazinājums, kas bija vērojams šajā pavasarī un pagaidām turpinās arī vasarā, dod nelielus ietaupījumus, vien pāris procentu robežās.

Latvijas “graudizācijai” – ekonomisks pamats

LLKC veiktā datu analīze, nerēķinot saimniecību saņemtos ES atbalsta maksājumus, rāda, ka pērn ziemas

4. grafiks. Izmaksu struktūra pēc saimniecību lieluma, %

rapšu cenas bija par 26,4% augstākas par izaudzēšanas izmaksām. Tātad – tonna rapša maksāja vidēji 357 eiro, bet izaudzēšanas izmaksas bija 259 eiro/t. Otrs izdevīgākais kultūraugs ir vasaras rapsis, kura cenas par 15% pārsniedza izaudzēšanas izmaksas. Ar peļņu izaudzēti arī vasaras kvieši, kuru cena vidēji par vienu procentu pārsniedza izaudzēšanas izmaksas.

Pārējo Latvijā populārāko graudu audzēšana bez ES atbalsta nestu zaudē-

produkcijas izmaksas ir salīdzinoši augstas un atdevē no ieguldītā darba – zema. Turklāt – jo mazāka saimniecība, jo mazākas iespējas tām investēt pamatlīdzekļu atjaunošanā. Pēc statistikas, Latvijā no kopumā uzskaitītajiem 69 tūkstošiem saimniecību vairāk kā puse jeb 44,7 tūkstoši saimniecību ir ar standartizlaidi līdz 4000 eiro gadā, 14,8 tūkstoši – līdz 15 000 eiro, bet nosacīti vidējās ar standartizlaidi līdz 50 000 – 3,4 tūkstoši. Vidējo saimniecību skaits, kas saražo produkciju no 50 līdz 100 tūkstošu eiro vērtībā, ir 1,8 tūkstoši.

Patlaban tiek diskutēts par nākotnes ES Kopējo lauksaimniecības politiku, kam, ievērojot ES “Zaļā kursa” stratēģiju un stratēģiju “No lauka līdz galdam”, jābūt videi krietni draudzīgākai un jārespektē sabiedrības vēlmes pēc bioloģiskās daudzveidības, bioloģiski audzētas pārtikas, daudzveidīgas lauku ainavas un vēl vairākām zaļajām vajadzībām. Latvija ir bagāta ar nelielām lauku saimniecībām, kas spētu šos mērķus īstenot. Tiesa, tās neiztur prasību būt efektīvām un konkurētspējīgām. Kā tās padarīt efektīvākas? Vispirms – apzinot savas saimniekošanas stiprās un vājās puses, pārskatot ieņēmumus un izdevumus, ieguldot paša saimnieka zināšanās. Ar gudru saimniekošanu, kam talkā nāk atbilstošs valsts un ES atbalsts, var tikt celta mazo un vidējo saimniecību efektivitāte. **LL**

Iveta Tomšone,

LLKC Apgāda vadītāja, sadarbībā ar LLKC Ekonomikas nodaļas ekspertiem

Ar gudru saimniekošanu var tikt celta mazo un vidējo saimniecību efektivitāte

jumus – rudzu audzēšanas izmaksas ir par 88% lielākas nekā iepirkuma cena, auzu – par 17%, miežu – par 22%.

Mārtiņš Cimermanis, LLKC valdes priekšsēdētājs: “Varam būt gandarīti par graudkopības nozares stabilajiem ekonomiskajiem rādītājiem. Spēcīgā graudaudzētāju kooperācija un stabils eksports uz pasaules tirgiem ir nesis rezultātu, kas ļauj droši plānot un strādāt saimniecību attīstībai.”

Mazās un bioloģiskās saimniecības joprojām ir ievērojami mazāk konkurētspējīgas, tām ir grūtāk nokļūt tirgū,

AUGKOPĪBA

KVIEŠU LAUKOS JĀIEROBEŽO DZELTENPLANKUMAINĪBA

VESELS AUGS

Dzeltenplankumainība ir lapu slimība kviešu sējumos, ko ierosina sēne *Pyrenophora tritici-repentis*. Tā bojā kviešus, retāk tritikāli un rudzus. Par saimniekaugu var būt vārpata. Slimības ietekmē samazinās lapu fotosintezējošā virsma.

Postīgums – slimības izplatību veicina minimālā augsnes apstrāde, kviešu audzēšana atkārtotos sējumos un patogēna attīstībai labvēlīgi laikapstākļi. Atkarībā no augu infekcijas pakāpes samazinās 1000 graudu masa, un ražas zudumi var sasniegt 20–50%. Inficētās lapās audi nespēj asimilēt uzņemtas barības vielas. Ražas zudumi atkarīgi no audzēšanai izvēlēto šķirņu izturības pret šo slimību un kviešu attīstības stadijas.

Vai uz lauka var vienkārši konstatēt slimības pazīmes?

Dzeltenplankumainības pirmās pazīmes ir neliels tumši brūns plankumiņš, tā centrā balts punktiņš. Vēlāk uz lapām veidojas ovāli līdz garenī plankumi, ko ietver nodzeltējušu audu josla. Plankumi saplūst kopā un veidojas neregulāri atmirušo audu laukumi. Lapas ātri atmirst, smagākos gadījumos jau tūlīt pēc ziedēšanas, jo izdalās toksīni, kas veicina lapu kalšanu. Inficēšanās notiek visu veģetācijas periodu, vairākkārt. Tā kā bez palielinājuma grūti novērtēt slimības simptomus, nepieciešams veikt kvalitatīvu diagnostiku, aplūkojot atsevišķi novietotos melnos sporu nesējus, kas atrodami tikai nekrozes zonās. Slimības pazīmes var salīdzinoši viegli sajaukt ar pelēkplankumainības pazīmēm, kad uz lapām veidojas pelēki, iegareni plankumi.

Kas ir infekcijas avots laukos?

Galvenais infekcijas avots ir augsne neiestrādātas, inficētas kviešu salmu atliekas. Slimības ierosinātājs uz tām turpina augt saprofitiski – uz mirušiem audiem jeb salmiem ziemas periodā izveidojot auglķermeņus. Pēc pārziemošanas uz augu atliekām var saskatīt melnus punktiņus – auglķermeņus, kuros attīstās asku sporas. Pavasarī mitrā laikā tās atbrīvojas un inficē kviešu lapas. Aktīvākais asku sporu izdalīšanās periods ir marts un aprīlis. Sporu izplatībai pietiek

Uz lapām veidojas ovāli līdz garenī plankumi, ko ietver nodzeltējušu audu josla

Pēc pārziemošanas uz augu atliekām var saskatīt melnus punktiņus – auglķermeņus

pat ar nakts rasu. Tā kā sporas spēj pārvarēt vien dažu centimetru attālumu, pirmie inficējas sējumi, kuros jau iepriekšējā gadā audzēti kvieši. Sekundāro izplatību sējumā un lielākos attālos veicina konīdijsporas, kas veidojas bezdzimumiski un izplatās ar vēju. Tās veidojas lapu nekrožu vietās uz sporu nesējiem. Sporas dīgst, un micēlijs aug ļoti plašā temperatūru diapazonā no 5 līdz 35 °C. Konīdijsporu veidošanai un izplatībai vispiemērotākā gaisa temperatūra ir 21–23 °C. Patogēna plašai izplatībai nepieciešami labvēlīgi laikapstākļi ar dažādu mitruma līmeni un gaisa temperatūru, kas pārsniedz 20 °C. Sporu nesēju veidošanas veicina spēcīgas lietusskāzes dienā. Sporas veidojas arī mitrās un siltās naktīs, bet to izplatīšanās ar vēju ir iespējama tikai

sausās un siltās dienās. Infekcijas izplatībai nepieciešams, lai auga lapas 6–48 stundas būtu mitras. Ja gaisa temperatūra ir 20–25 °C, tās latentais laiks sasniedz 3–4 dienas. Pēc 6–8 dienām notiek sporulācija. Augsts inficēšanās risks pastāv, ja priekšaugi ir bijuši kvieši un uz augšnes virskārtas ir saglabājušās augu atliekas, vai arī tiek audzēta pret šo slimību neizturīga šķirne. Auga orgānu iespēju inficēties ietekmē lapas vecums: vecākas lapas inficējas ātrāk nekā jaunās.

Kā cīnīties ar dzeltenplankumainību?

Jāizvēlas izturīgu šķirņu audzēšana, bet patreiz nav šķirņu, kas ir izteikti izturīgas. Agrotehniskie pasākumi, kas samazina infekcijas materiāla daudzumu, ir augu atlieku iestrādāšana augsnē. Augu maiņa – labi priekšaugi ir rapsis, pupas, zirņi un citi tauriņzieži. Organiskās vielas palielināšana augsnē veicina augu atlieku sadalīšanos.

Vai dzeltenplankumainības izplatību var prognozēt?

Var. Eiropā ir vairākas lēmuma atbalsta sistēmas šīs slimības izplatības prognozēšanai, kas palīdzētu lauksaimniekiem pieņemt lēmumu par tās ierobežošanu. Tomēr neviena no šīm sistēmām nav pārbaudīta Latvijas apstākļos. LLKC pirms vairākiem gadiem bija iespēja pārbaudīt VIPS (Norvēģijā) lēmuma pieņemšanas atbalsta sistēmu, bet mēģinājums beidzās ļoti neveiksmīgi, atzīstot šo sistēmu par Latvijai nederīgu. Lai izveidotu lēmuma pieņemšanas atbalsta sistēmu ziemas kviešu lapu un vārpu slimību ierobežošanai Latvijā, 2017. gadā Eiropas inovāciju partnerības (EIP) ietvaros darba grupā iesaistījās astoņi partneri. Vadošais partneris ir LLKC. Lēmuma pieņemšanas atbalsta sistēma paredzēta (*Vesels augš*) kā palīg-līdzeklis lauksaimniekiem, agronomiem un konsultantiem, lai novērtētu dažādu slimību (galvenokārt dzeltenplankumainības) attīstības risku konkrētos apstākļos, kā arī dotu iespēju novērtēt slimību radītos ražas zudumus un ekonomiskos zaudējumus, ņemot vērā dažādas graudu un minerālmēslu cenas tirgū. **LL**

DĀRZKOPĪBA

APPUTEKSNĒŠANĀS ILGGADĪGAJOS STĀDĪJUMOS

Dabā un dārzos galvenie apputeksnētāji ir kukaiņi un vējš. Ja pēkšņi pazustu kukaiņi, kas spēj mums vajadzīgos kultūraugus apputeksnēt, iznīktu vairāk nekā 80 augu sugu, kas cilvēkiem praktiski nozīmētu gandrīz vai apokaliptisku iznākumu. Šoreiz par to, kā visu apstākļu komplekss, tajā skaitā kukaiņu darbība šogad ir ietekmējusi, to ko mēs patlaban redzam dārzos.

Apputeksnēšanas darba galvenie veicēji ir bites un kameņes. Ja bites lido lielākoties tikai siltā un noteikti saulainā laikā, tad kameņes dara savu darbu arī vējinātā, vēsā un pat lietainā laikā. Pats esmu novērojis dārzā, ka kameņes lidoja pie ābeļu ziediem pat +5 līdz +7 °C temperatūrā, un piedevām vēl lija lietus. Pēdējo gadu nepastāvīgie un bieži pat neprognozējamie laika apstākļi liek aizdomāties par alternatīvu bitēm. Ārpus redzes loka vienmēr paliek savvaļas kukaiņi, taču to loma nav pietiekami novērtēta. Ir pētījumi, ka savvaļas kukaiņu un bišu ziedu vienāda apmeklējuma skaita gadījumā, daudz labāk augļi aizmetas pēc pirmajiem apmeklējumiem. Tāpēc, kad es redzu savā dārzā lidojam savvaļas bites – gan vientuļās, gan tās, kas veido ligzdas –, es zinu, ka bez augļiem nepalikšu.

Šīs sezonas situācija

Pirmās kultūras, kas modās pēc nesošās ziemas, bija kizili un sausserži. Pēdējā šobrīd ir viena no modes kultūrām. Pirmās lapiņas sausseržiem sāka parādīties jau janvārī, diemžēl pavasarī, lai arī tas izvērtās ļoti garš, intensīvais salnu periods aprīlī pielika punktu. Rezultātā šķirnes ar īsāku miera periodu praktiski visas spēcīgi apsala, tajā skaitā ziedpumpuri, līdz ar to ražas praktiski nav. Labākā situācijā ir šķirnes ar Polijas un Kanādas selekcijas izcelsmi. Visus šos apstākļus spēja pārciest Kamčatkas sausserdis. Kizili ir tie, kas dārzā zied pirmie. Pirmās ziedēšanas pazīmes jau parādījās martā, taču arī tiem liktenīgs izrādījās salnu periods aprīlī, pilnībā iznīcinot ražu, labākā situācijā ir Vēsmaņa atlasītie sēklāudži.

Ar kaulenkokiem situācija ir atšķirīga. Persiki, piemēram, noziedēja posmā, kad salnu nebija. Savukārt, lai nosaltu auglaizmetņi, jau ir jābūt ļoti spēcīgām

salnām. Kad ziedēja Kaukāza plūmes un hibrīdās plūmes, salnu periods atgriezās. Apputeksnētāju kukaiņu aktivitāte bija laba, tāpēc bažīties, ka ziedi neapputeksnēsies, īpaši nevajadzēja. Taču, neskatoties uz to, diemžēl lielākā daļa ziedu tomēr nosala. Kas notika ar pārējiem kaulēniem – ķiršiem un mājas plūmēm? Saldie ķirši atkal ziedēja laikā, kad salnas bija nedaudz rimušās, tādēļ saldo ķiršu ziedēšanas laikā arī ar apputeksnēšanu nebija īpašu problēmu, raža būs. Ar skābajiem ķiršiem un mājas plūmēm gan situācija ir atšķirīga. Ir dārzi, kur raža būs normāla, bet ir dārzu vietas, kur koki ir pustukši. Bumbieres ziedēja laikā, kad salnu periods bija mazinājies, tādēļ šis faktors, kas ietekmē ražas veidošanos, izpalika, ražai ir jābūt. Salnas bija laikā, kad lielākā daļa ābeļu ziedu vēl bija pumpuros, tādēļ ziedēšanas periods pagāja bez īpašiem starpgadījumiem.

Mazāk zināmie faktori, kas ietekmē apputeksnēšanu

Labā ziņa ir tā, ka tos lielā mērā var ietekmēt pats dārzkopis, prasmīgi izvēloties šķirnes un sugas, ko stāda, un svarīgs ir to izvietojums.

Nektārs, ko izdala ziedi, ir tas, ko ievāc apputeksnētāji kukaiņi. Izrādās, ka cukura saturs nektārā var svārstīties no 8–76%. Ābelēm tas svārstās 20–55% robežās, saldajiem ķiršiem 21–60%, persikiem 20–38%, bumbierēm 2–37% (avots: “Auglīkopība”, 2015). Bites lielāka “piedāvājuma” gadījumā vienmēr dosies tur, kur būs ar cukuru bagātāks nektārs. Rapšu nektārā cukura saturs ir vidēji ap 55%. Tas nozīmē, ka, ja augļu dārzam līdz 3 km rādiusā ap dārzu būs ziedoši rapšu lauki, bites noteikti dosies uz turieni. Rapšu lauku ekspansija zināmā veidā apdraud augļu dārzu apputeksnēšanu. Domāju, ka no šī viedokļa aktuāla paliek citu apputeksnētāju piesaiste dārzam. Atceraties par ziedošo augu joslām, kukaiņu viesnīcām un kameņu

mājiņām. Tas var nodrošināt alternatīvu bišu darbībai.

Riekstu augiem nepieciešams stādīt vairākas šķirnes, jo, lai arī tie ir vienkārši augi, tomēr vīrišķie un sievišķie ziedi zied atšķirīgos laikos. Atsevišķos gadījumos – arī citronliānas.

Smiltsērķšķi un aktinīdijas ir divdzimumu augi, kas nozīmē, ka vīrišķie un sievišķie ziedi veidojas uz atšķirīgiem augiem. Tādēļ starp sievišķiem augiem stāda atsevišķus vīrišķos.

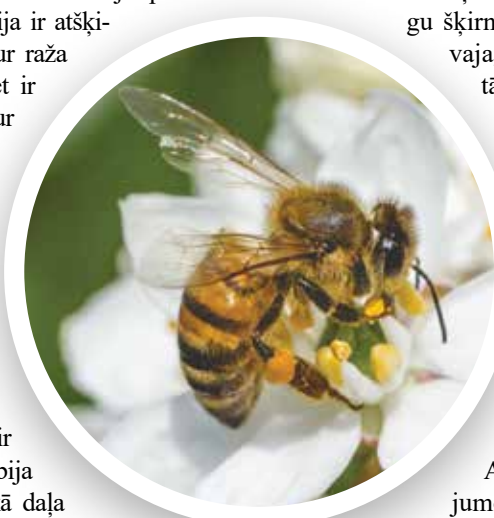
Ir atsevišķas zemeņu un vīnogu šķirnes, kurām līdzās vajag citas šķirnes tā iemesla dēļ, ka veidojas tikai sievišķie ziedi.

Ābelēm, bumbierēm un plūmēm šķirnēm ir atšķirīgs ziedēšanas laiks, kas var atšķirties par 3–5 dienām.

Atsevišķos gadījumos pat par 10–15 dienām. Tas nozīmē, ka agri ziedošas un vēlu ziedošas šķirnes nekad nespēs savstarpēji apputeksnēties. Tādēļ, piemēram, ir populāri starp ābeļu šķirnēm stādīt dekoratīvās ābeles. Pats redzēju Dienvidvācijā Bavārijā, ka starp ābeļu rindām bija iestādītas ogābeles, kam ļoti bagātīgi veidojas putekšņi.

Noslēgumā gribu akcentēt vēl vienu nepatīkamu aspektu, kas ir ietekmējis situāciju manā dārzā. Rapšu lauku tuvs nosaka ne tikai to, ka bites, lai nestu ziedputekšņus, pārcelsies uz rapšu laukiem, bet arī to, ka rapšu audzēšanas tehnoloģijās tiek izmantoti augu aizsardzības līdzekļi, kas var iznīcināt kaitīgi bitēm, tad automātiski – visiem apputeksnētājiem kukaiņiem. Apgalvoju to, jo tieši rapša ziedēšanas laikā neatgriezeniski pazuda savvaļas bišu saime.

Lai bagātīga raža jūsu dārzos!

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tāl. 29609943

LAUKU ATTĪSTĪBĀ

KONKURSA “LAUKIEM BŪT!” NAUDAS BALVA IEGULDĪTA BIZNESA ATTĪSTĪBĀ

Ance Dandena 2019. gadā piedalījās LLKC Jelgavas biroja rīkotajās mācībās “Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai”. Mācību laikā tika sagatavots biznesa plāns un iesniegts konkursā “Laukiem būt!”, kur Ance ieguva otro vietu kategorijā “Uzņēmējdarbības ideja nelauksaimniecības nozarē”.

Saņemtā naudas balva jau ieguldīta LEADER projektā “Dabiskās kosmētikas zīmola “Green Wing” attīstības veicināšana”, kurā tiek iegādātas ražošanas iekārtas, izstrādāta vizuālā identitāte un jauns iepakojuma dizains, kā arī reģistrēta preču zīme “Green Wing Paleo Skincare”.

Palīdz ķīmiķa profesija

Ance bērnību un skolas gadus pavadīja Talsos, bet vasaras – laukos pie vecvecākiem. Tika veikti lauku darbi, vāktas tējas un ārstniecības augi. Toreiz nebija pat jautājumu, kādēļ tas jādara – mājās vienmēr bijusi dabīgā aptieciņa. Absolvējot Talsu ģimnāziju, nebija īsti skaidrs, kādu profesiju izvēlēties. Skolā labi padevās visi mācību priekšmeti, tajā skaitā ķīmija un fizika. Mamma teica – jāizvēlas praktiska profesija, lai pēc skolas beigšanas būtu labs darbs. Stājoties Latvijas Universitātē, Ance dokumentus iesniedza gan uz juristiem, gan ķīmiķiem, bet iespēja studēt par valsts budžeta līdzekļiem tika dota tikai ķīmiķa profesijā. Paralēli studijām Ķīmijas fakultātē 3. kursā Ance sāka strādāt uzņēmumā “Silvanols”, kurā gatavo dabiskus augus saturošus ārstniecības līdzekļus, tā gūstot vērtīgu pieredzi darbā ar drogām, drogu veidiem, augu izmantošanu un pielietojumu.

Vēlāk bija iespēja strādāt tirdzniecībā, pārtikas ražošanā, kā arī nelielā dabiskās kosmētikas uzņēmumā, kur lieti noderējušas iegūtās ķīmijas zināšanas un iegūta pieredze, kā nelielā uzņēmumā viens cilvēks var veikt gandrīz visus pienākumus – no izejvielu sagādes līdz pasūtījumu nosūtīšanai klientam.

Nonāk pie ziedu ražošanas idejas

Neatrodot gandarījuma sajūtu algotā darbā, pirms diviem gadiem Ance sāka

Foto: Agnese Stivrāja un personīgais arhīvs

Ance Dandena veiksmīgi startēja konkursā “Laukiem būt!”

veikt izmēģinājumus, lai veidotu savu kosmētikas līniju, iekļaujot tajā tikai dabiskas izcelsmes izejvielas un uzsvaurot lietotājiem ārstniecības augiem. Liekot lietā ķīmijas zināšanas, tika izpētīts katra izmantotā auga sastāvs – ko katrs augs dos ādai. Pirmo destilējamo iekārtu aizdeva tēta draugs, bet augi ievākti pašas dārzā un laukos Talsu pusē. Tā sākās pirmie eksperimenti ar vismaz 70 dažādiem augiem, bet nu Ance palikusi pie aptuveni 10 ziedu ražošanas, kas piedāvājumā ir visu gadu.

Ziedu ražošanas procesā augiem

tiek uzliets ūdens, viss tiek vārīts zem spiediena, veidojas ūdens tvaiks, kas nes līdzīgu augu ēteriskās vielas un smaržu. Tālāk tvaiks tiek kondensēts dzesēšanas tvertnē un tiek iegūts ziedu ūdens, kas tiek pildīts pudelītēs. Populārākie ziedu ūdeņi ir vīgrīze, meža avene, piparmētra, roze, kumelīte, smiltsērķšķis un cidonija. Šopavasār klāstu papildināja arī ceriņš un ābelziedi. Ziedu ūdeņus lieto ļoti daudzveidīgi – sejas kopšanai kā tonikus, ādas problēmu risināšanai, inhalācijām un kompresēm, sejas un ķermeņa atsvaidzināšanai, kā sastāvdaļu citiem kosmētiskiem produktiem, gaisa atsvaidzināšanai mājās vai pirtī, veļas gludināšanai, kā arī mājdzīvnieku aprūpē.

► 11. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 10. lpp.

Receptes – pašas izdomātas

Papildus ziedu dēņiem Ance gatavo arī citus augu produktus – ziedu dēņu maisījumus, eļļas izvilkumus, augu pulverus, no kā tālāk veido citus savus produktus. Visas receptes ir Ances izdomātas un izsopotas un, liekot lietā savas zināšanas ķīmijā, arī tiek realizētas. Tiek radīta vienkārša kosmētika no cilvēkiem saprotamām izejvielām, bez jebkādiem pievienotiem papildu savienojumiem. Gūstot cilvēku atzinību, tika domāts par produkcijas klāsta paplašināšanu, radīti jauni produkti – sejas eļļa, kas satur kumelīšu eļļas ekstraktu, ķermeņa sviests – kliņģerīšu, eļļa skropstu stiprināšanai, kas satur antioksidantiem bagātu sametņu ekstraktu. Produktu klāstā ir arī sejas maskas ar māliem un ārstniecības augu pulveriem sausai un taukainai ādai, pieejami skrubi ar cidonijām, avenēm un upenēm. Ražošanas procesam paplašinoties, ir izveidota sadarbība ar vietējām bioloģiskajām saimniecībām, iepērkot izejvielas. Tās tiek uzglabātas saldētavā, lai nodrošinātu ražošanas procesu arī ziemā. Produkcija tiek realizēta veikaliņos Rīgā, Jelgavā, Cēsīs, Dobelē, ir iespēja veikt pasūtījumu mājaslapā www.ziedudens.lv, kā arī iegādāties uz vietas ražotnē. Iecēnos pie Ances tiek uzņemtas arī tūristu grupas, piedāvātas meistarklases sejas toniku un scrubu gatavošanā. Izveidojusies laba sadarbība ar lauku partnerību “Lielupe”, Jelgavas biznesa inkubatoru un Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru.

Produkti top tikai no dabīgām izejvielām

Lūkojas arī uz eksporta iespējām

Ance Dandena 2018. gadā tika uzņemta Jelgavas biznesa inkubatora pirmsinkubācijas programmā, kur viens no uzdevumiem bija izveidot sava zīmola tēlu. Bija skaidrs, ka jālūkojas tālākā nākotnē un jāskatās arī uz eksporta iespējām, tādēļ nosau-

kums tika radīts angļu valodā – “Green Wing” (zaļš spārns), kas simbolizē dabu, brīvību un atveseļošanos. Tomēr Ance negribēja saukt savus produktus vienkārši par dabīgo kosmētiku, tāpēc, uzsverot cilvēka pirmatnējo un patieso būtību, produkti tika pielāgoti Akmens laikmeta kosmētikas ideoloģijai jeb “Paleo Skincare” virzienam, kas radies Austrālijā – Paleo nozīmē Akmens laikmetu, kad cilvēki izmantoja tikai to, kas atrodams dabā – tieši tāpat kā Ances kosmētikā.

Ance stāsta: “Pats interesantākais manā darbā ir radīt jaunu produktu un tieši tādu, kādu es to vēlos. Man svarīgi produktam pievienot dziedinošo vērtību, ko sniedz mūsu vietējie augi, un lai produkti būtu droši lietojami un sastāvs saprotams ikvienam. Augu vākšana ir skaista, romantiska, var izjust saikni ar dabu. Augi mēdz pateikt priekšā, vai tie vēlas tikt noplūkti. Jāatzīst, ka, lai nodrošinātu ražošanas procesu, tas ir darbs ar dažbrīd uzberztām tulznām. Jaunam ražotājam nav viegli ielauzties kosmētikas nozarē, grūtākais ir atrast pircēju un realizēt produktu. Ir jāatrod un jāsaprot sava identitāte, jāpieturas pie tās. Ja dari savu īsto lietu – izveidojas īstie apstākļi un atnāk īstie cilvēki, kas palīdz.”

Iecēnos – tuvu dabai

Ance priecājas par dzīvi Iecēnos, kur ir kluss, ir iespēja būt tuvu dabai, nekad nav gribējies atgriezties uz dzīvi Rīgā. Ance kopā ar vīru Dzintaru audzina divus dēlus – Ronaldu un Leonardu, kuri labprāt palīdz ievākt augus. Savukārt brīvajā laikā Ancei patīk rokdarbi, tiek izšūtas gleznas, mīļākā glezna piekārtā ražotnes ēkā pie sienas – tajā attēlotas irbeņogas vāzē.

Šovasar Ancei darba pilnas rokas – jāvāc ārstniecības augi, jābrauc uz tirdziņiem, jāizstrādā jauni produkti. Nākotnes plānus Ance nevēlas atklāt, kamēr tie nav piepildījušies, bet skaidri redzams, ka viņa turpinās attīstīt savu kosmētikas ražotni, un ir prieks skatīties, kā jaunās sievietes sirdslieka ir pārvērtusies par peļņas gūšanas avotu. **LL**

Ances radītā “Green Wing Paleo Skincare” produkcija

Agnese STIVRIŅA, LLKC
Jelgavas nodaļas lauku
attīstības konsultante
e-pasts:
agnese.stivrina@llkc.lv
tālr. 22366263

MEŽSAIMNIECĪBA

VAI ŽOGS PALĪDZĒTU NOVĒRST MEŽA DZĪVNIĒKU POSTĪJUMUS?

Priekules un Vaiņodes novada lauksaimnieki, kuri vienlaikus ir arī meža īpašnieki, pauž pamatotas bažas par to, kas nākotnē sagaida stādītos mežus. Viens no šādiem jautājumiem izkanēja meža īpašnieku diskusijā Priekulē. Laikā, kad valstī tiek domāts par ekonomikas stiprināšanu, daļai meža īpašnieku bija doma, ka ar *ESSF* projektu starpniecību vajadzētu piesaistīt līdzekļus mākslīgi atjaunotu platību iežogojšanai.

Situācija Kurzēmē

Meža īpašnieki pauda viedokli, ka Latvijā jaunākos stādījumus sākumā kādu laiku izdodas pasargāt ar aizsardzības līdzekļu palīdzību, bet lieli meža dzīvnieku postījumi notiek platībās, kas pavisam drīz dotu pirmos ienākumus.

Viedokli un attieksme pret bojājumu apmēriem ir atšķirīga. Ir gadījumi, kad jaunaudzē pat 90% egļu “nomizo” pārnadži. Atsevišķos gados bargākajos ziemas apstākļos postījumu apmērs ir bijis tik liels, ka 36 gadus vecu egļu audze jānocērt sanitārā kailcirtē, un atkal viss jāsāk no jauna.

Žogu ierīkošana finansiāli ir dārgs pasākums, ko Latvijas meža īpašnieki par saviem līdzekļiem nevar atļauties. Kā piemērs tika minēti kaimiņi lietuvieši, kuriem iepriekšējā plānošanas periodā bija izdevies iegūt ES finansējumu meža ieaudzēšanai vienlaikus ar platību iežogojšanu stādījumu aizsardzībai. Tas mudina tuvāk iepazīties ar kaimiņu pieredzi, attālināti noskaidrojot viedokļus.

Lietuvas pieredze

Lietuvas kolēģi stāsta, ka universitāte veikusi dažādu aizsardzības pasākumu izmaksu analīzi un konstatējusi, ka plantāciju aizsardzības gada izmaksas, izmantojot repelentu *Trico*, ir 250 eiro/ha, izmantojot žogu ar kalpošanas laiku 15 gadi – 136 eiro/ha gadā, bet ar kalpošanas laiku 25 gadi – 94,3 eiro/ha gadā.

Pēdējo 15 gadu laikā aļņu skaits Lietuvā ir pieaudzis gandrīz 5 reizes, bet staltbriežu – 4,4 reizes. Pats par sevi saprotams, ka tādā pat proporcijā pieauguši zaudējumi, ko tie nodarījuši apmežojumiem un jaunaudzēm.

Foto: Sarmīte Grundšteine

Par Vācijas pieredzi stāsta Lietuvas dienvidrietumu mežsaimniecības mežsargs: “Iežogotas jaunaudzes pirmo reizi redzēju Vācijā, kad tur mācījos. Viņiem nav problēmu, jo tur izmanto daudz augstākas kvalitātes materiālus. Žoga tīkla acis ir mazākas, metāls ir labāks, un vācieši koka stabu vietā izmanto metāla mietņus. Savukārt Lietuvā daudzviet tiek pirkti lēti stieplu žogs ar lielām acīm un atbalstam izmantoti neapstrādāti priežu vai egļu stabi. Pēc diviem vai trim gadiem tie ir sapuvuši, žogs sabrūk, un viss jāmaina.”

Lietuvas amatpersonas uzskata, ka lietderīgi žogu izmantot, ja tas kalpo vismaz 15 gadus, taču patiesībā tas visu laiku ir jāremontē. Ja tiktu nolemts iegādāties un izmantot izturīgāka un augstvērtīgāka materiāla žogus, šī metode darbotos. Novērots, ka nožogotajās teritorijās mežs atjaunojas ātrāk. Ir pierādīts, ka žogi ir visefektīvākais veids, kā aizsargāt jaunaudzes.

Dažādi viedokļi

Lietuvas mednieku arodbiedrības pārstāvis uzskata, ka žogi ir ļoti kaitīgi dzīvniekiem: “Tie kavē migrāciju un neļauj piekļūt pārtikas bāzei. Nožogotās teritorijas nav tikai jaunas, tās ir aizaugušas. Turklāt, braucot pa mežu, pastāvīgi var redzēt salauztus žogus, satrunējušus stabus. Šādu žogu dēļ tiek nogalināti ļoti daudz dzīvnieku. Par citiem jauno mežaudžu aizsardzības veidiem un līdzekļiem jāspriež atbildīgajās iestādēs. Jāparedz bojātu vai lietotu žogu savākšana, jo arī meža dzīvnieki tiek ievainoti, iepinas un mirst. Turklāt žogi piesārņo mežu. Medībās bieži nākas saskarties ar šādām situācijām. Šī prakse ir neētiska un jāmaina.”

Lietuvas Valsts meža dienesta pārstāvis atzīst: “Pēdējos gados daudzas reģionālās nodaļas ir atteikušās iežogot lielas jaunaudžu platības. Tā vietā nožogoti trīs četri hektāri meža zemes ar jaunajiem koku stādījumiem. Tie var atrasties blakus viens otram, bet, pats galvenais, ka starp tiem ir izveidotas pārejas. Dzīvnieki situāciju izpēta apmēram mēneša laikā un pie tās pierod.”

Vides ministrijas pārstāve uzskata, ka problēma nav žogos kā aizsardzības līdzeklī, bet gan to uzstādīšanas kvalitātē. Tāpēc, lai novērstu šādus gadījumus, tuvākajā laikā Lietuvā tiks pielāgota likumdošana un noteiktas īpašas prasības žogu kvalitātei, kā arī noteikts pienākums meža apsaimniekotājiem pēc nepieciešamības tos demontēt un Valsts meža dienestam pastiprināt šo darbu kontroli.

Latvijā arī ir veikti pētījumi par dažādu aizsardzības līdzekļu pielietošanu stādījumu aizsardzībai pret pārnadžu postījumiem. Lapu kokiem iesaka lietot individuālos aizsardzības līdzekļus – aizsargcaurules, spirāles u. c. Tos var izmantot arī priedēm, kad kociņi sasnieguši 1,5 m augstumu. Skuju koku audzi iesaka iežogot ar 1,6–2 m augstu žogu. Lai dzīvnieki pamanītu aizsargžogu, starp katru žoga stabu noteikti jāiesien plastikāta lentes, citādi pārvietojoties tie var ietriekties stieplu pinumā un to sabojāt.

Diskusija bija vērtīga un lietuviešu pieredze – viela pārdomām. Mācīsimies no kaimiņiem un būsīm atbildīgi par to, ko darām.

Agrita ŠENBERGA,
MKPC Dienvidkurzemes
nodaļas mežsaimniecības
konsultante, e-pasts:
agrita.senberga@mkpc.llkc.lv
tālrunis: 29285111

BRISELES GAITEŅOS

PROGNOZĒ PIEPRASĪJUMA ATJAUNOŠANOS PĒC PĀRTIKAS

Eiropas Komisijas jūlijā publicētajā īstermiņa lauksaimniecības tirgus pārskatā secināts – lai arī *Covid-19* uzliesmums īslaicīgi ietekmēja sabiedriskās ēdināšanas sektoru, pārtikas piegāžu ķēžu darbība nav apturēta, turklāt vairākās lauksaimniecības nozarēs ražošanas perspektīvas tiek vērtētas kā labas, piemēram, piena, cukura, cūkgaļas, olīveļļas, vīna un tomātu ražošanā. Arī eksporta iespējas kopumā joprojām ir labas.

Laukaugi

Pārskatā prognozēts, ka 2020./2021. gada ražas sezonā ES labības produkcija būs 286,3 miljoni tonnu, kas ir par 2,7% mazāk nekā 2019./2020. gadā, taču šāds apjoms ir par 1,7% virs vidējā piecu gadu līmeņa. Tas izskaidrojams ar mazākām ziemas graudaugu platībām, kā arī ar sausumu kultūraugu attīstības laikā, īpaši kviešiem. Lietusgāzes maija beigās un jūnijā mazināja sausuma ietekmi uz vasaras kultūraugiem. Tiek lēsts, ka labības patēriņš ES 2019./2020. gada sezonā samazināsies par 0,6%, galvenokārt tāpēc, ka *Covid-19* dēļ samazinājās pieprasījums pēc maizes ceptuvju un ēdināšanas uz-

ņēmumu produkcijas. Tomēr tam nevajadzētu turpināties ilgstoši.

Rapšu ražas apjoms tiek lēsts tādā pašā līmenī kā 2019./2020. gada sezonā – ES kopumā 15,4 milj. t. Par 3,7% pieaugs saulespuķu produkcija, sasniedzot 10,4 milj. t, tāpat sojas pupiņu un pārējo proteīnaugu raža, sasniedzot attiecīgi 2,8 un 4,5 milj. t.

Cukura ražošanas apjomi saglabāsies 2019./2020. gada sezonas līmenī, neraugoties uz cukurbiešu platības samazināšanos par 3%.

Piens un piena produkti

ES piena ražošana 2020. gadā varētu sasniegt gandrīz 144 milj. t, kas ir par 0,7% virs 2019. gada līmeņa. Piena ražošanu sekmējusi labā ganību kvalitāte pavasarī un vasaras sākumā. Paredzams, ka vislielākais apjoms būs Vācijā, Itālijā, Spānijā un Nīderlandē.

Nav paredzams, ka pieaugošais siers mazumtirdzniecības pieprasījums ES kompensēs zaudējumus no apjomu mazināšanās sabiedriskās ēdināšanas sektorā. Līdz ar to šogad prognozēta patēriņa samazināšanās. Neskatoties uz paredzēto eksporta kāpumu par 2%, vietējā patēriņa kritums varētu izraisīt lēnāku ražošanas pieaugumu, nekā paredzēts.

EK prognozē augošus sviesta, pilnpiena pulvera un vājpiena pulvera eksporta rādītājus, jo cenu kritums šos produktus padarījis importētājiem interesantākus.

Gaļa

Paredzams, ka liellopu gaļas ražošana 2020. gadā samazināsies par 1,7%, kas saistīts ar pieprasījuma mazināšanos sabiedriskajā ēdināšanā, kā arī ganāmpulku īpašnieku lēmumu samazināt ganāmpulkus.

Mājputnu gaļas ražošanas kritums tiek prognozēts 2% apmērā, jo nozare ātri reaģēja uz pieprasījuma un arī cenu mazināšanos. Ganāmpulku izkaušanu veicināja tirgus nenoteiktība, tajā skaitā neskaidrās eksporta perspektīvas.

Cūkgaļas ražošanai prognozēts pieaugums par 0,5%, ko veicina pircējiem labvēlīgas cenas, turklāt stabili pieaugs eksporta pieprasījums, galvenokārt uz Ķīnu.

Pieprasījuma samazināšanās sabiedriskajā ēdināšanā, loģistikas problēmas, kā arī *Covid-19* ierobežojošie pasākumi Lieldienu laikā ir iemesls aitu un kazu gaļas ražošanas kritumam par 1,5%.

EK prognozē, ka šogad gaļas patēriņš ES kopā samazināsies par 2,5% un būs 65,4 kg uz vienu cilvēku.

FINANŠU SEKTORS LAUKSAIMNIEKIEM NELABVĒLĪGS

Lauksaimniekiem ir grūti iegūt banku finansējumu, un finansējuma deficīts ES lauksaimniecībā ir robežās no 19,8 līdz 46,6 miljardiem eiro, bet pārtikas pārstrādē – vairāk nekā 12,8 miljardi eiro, secināts EK un Eiropas investīciju bankas iniciētā pētījumā “Fi-compass”, ko veica visās ES valstīs. Finanšu deficīts Latvijā tiek lēsts robežās no 17 līdz 32 miljoniem eiro.

“Fi-compass” ziņojums tapis, aptaujājot 7600 lauksaimnieku un 2200 pārtikas pārstrādes uzņēmumus visā ES, un katrai no 24 valstīm sagatavots atsevišķs ziņojums, kurā aprakstītas galvenās problēmas, ar kurām šīs divas grupas sastopas attiecībā uz piekļuvi finansējumam. EK norāda – dati vākti 2017. un 2018. gadā, šogad pieredzētā *Covid-19*

krīze situāciju ir saasinājusi. Pētījumi atklāj, ka lielākajā daļā Eiropas valstu lauksaimniecības finansēšanai tiek piemērotas augstākas procentu likmes un nelabvēlīgāki finansēšanas apstākļi nekā citās ekonomikas nozarēs. Secināts, ka kredītiņš un aizdevumu atmaksas nosacījumi nav pietiekami elastīgi, kas ir īpaši būtiski tieši lauksaimniecībā.

“Fi-compass” eksperti sīki analizējuši finanšu vidi, kurā darbojas lauksaimnieki un pārstrādātāji katrā valstī. Pētījumā ietverta banku sistēma, kā arī aizdevumu, garantiju un dažādas finanšu shēmu darbība. Ziņojumā sniegti arī ieteikumi, kā uzlabot esošos finanšu instrumentus un izveidot jaunus. Tāpat identificēti trūkumi, kas saistīti ar zemo zemnieku finanšu prātību un banku zināšanu trūkumu par lauksaimniecību.

Kopumā secināts, ka lielām saimniecībām piekļuve finansējumam ir salīdzinoši ērta, lielākie cietēji ir jaunie lauksaimnieki. Arī mazajām saimniecībām ir ievērojamas grūtības attiecībā uz piekļuvi attīstības investīcijām, jo trūkst aktīvu, ko izmantot kā garantijas (nodrošinājumu), un nav vajadzīgo prasmju, kā sagatavot biznesa plānus.

Pārtikas nozarē analīze rāda labāku finanšu vidi, kurā salīdzinājumā ar lauksaimniecību pastāv lielāka finansējuma avotu dažādība. Vienlaikus secināts, ka jaunizveidotiem un novatoriskiem uzņēmumiem ir visgrūtāk atrast nepieciešamo kapitālu savas darbības uzsākšanai vai paplašināšanai.

Sagatavoja **Iveta Tomsons**,
LLKC Apgāda vadītāja

	Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atsakti.
	Iesniegumu un atskaišu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

	Termiņš	Jūlijs	Augusts	Septembris
		1 10 11 12 13 17 18 19 20 21 26 27 28 30 31	1 3 4 5 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
Valsts atbalsts	"Atbalsts dalībai nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā"			
	Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības shēmā			
	Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības un nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā			
	Atbalsts dalībai aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību shēmā			
	Kreditprocentu dzēšana			
	Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības			
	Riska pārvaldība			
	Pasākumi sabiedrības veselības jomā Covid-19 izplatības negatīvās ietekmes mazināšanai			
	PVN mēneša (ceturksņa) deklarācija un maksāšanas termiņš			
	Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats			
Grāmatvedība un nodokļi				
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)				
Mikrouzņēmumu nodoklis				
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas				
Dabas resursu nodoklis				
Darījumu kvītis				
Skaidras naudas deklarēšana				
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis				
Uzņēmumu ienākuma nodoklis				

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

UZŅĒMĒJDARBĪBA

DVIETĒ TOP ĪSTAIS LAUKU SALDĒJUMS

Karstas vasaras dienas un atveldzejošs saldējums – kas var būt labāks par to? Tomēr kādu saldējumu labāk izvēlēties, ja ne īsti latvisku, mājās gatavotu – Dvietes īsto lauku saldējumu, ko piedāvā Stapkeviču ģimene Ilūkstes novada Dvietes pagastā.

Stapkeviču ģimene ar piena lopkopību nodarbojas jau kopš 1992. gada. Govis ganās Dvietes palienes bioloģiski vērtīgo zālāju pļavās, tādēļ pienam ir neatkārtojama garša. Govis netiek turētas sprostos, tādēļ tās ir “laimīgās govīs”. Stapkeviču ģimenes saimniece Dace aizraujas ar daiļdārzniecību, tādēļ, kamēr tiek baudīts saldējums, ir iespēja apskatīt arī skaisto dārzu un Dvietes palieni.

Lai gan Daces dēls Atis Stapkevičs ir ieguvis IT speciālista profesiju, tomēr viņš ir nolēmis savu dzīvi saistīt ar laukiem, un, sākot ar 2014. gadu, ir uzsācis savu saimniecisko darbību. Patlaban Ata saimniecībā ir deviņas slaucamas govīs.

Ideja rodas gadatirgū

Dace atceras, ka vienmēr ir bijusi vēlme nodarboties ar kādu papildnozari. Idejas par to, ko tieši darīt, radās pēc kāda gadatirgus apmeklēšanas, kur toreiz saldējumu tirgoja tikai viena sieviete. Saldējums bija gana sāļš, bet ļoti salds. Tādēļ radās doma saldējumu pagatavot pašiem, radot tādu, kurš nav par treknu un nav par saldu. Turklāt būt unikāliem ar to, ka pilnīgi visas saldējuma sastāvdaļas ir pašu saimniecībā audzētas – pārbaudītas. Pēc idejas par saldējuma gatavošanu mājās sākās divus gadus ilgs darbs, lai ideju pārvērstu realitātē. Sākotnēji šķita, ka tas būs grūtāk, nekā patiesībā bija, bet, ja ir vēlme, tad darot visu var paveikt.

Top arī saldējuma namiņš

Saimniece stāsta: “Analizējot apkārtējo vidi, sapratām, ka nepieciešama sava kafejnīca jeb saldējuma namiņš, lai viesiem būtu vieta, kur nobaudīt mūsu saldējumu pie kafijas tases pašceptā beļģu vafelē vai vafeļu konusā. Sekojot līdzī jaunākajām tendencēm, no šī gada saldējuma namiņā ir iespēja nogaršot saldējumu arī burbuļvafelē.”

Ar LEADER projekta atbalstu saimniecībā tika uzbūvēts saldējuma

Foto: no Stapkeviču ģimenes personīgā arhīva un autore foto

Dace Stapkeviča ar meitu Elinu un dēlu Ati pagājušogad “Novada Garšas” noslēguma pasākumā Hanzas peronā

namiņš, tika iegādāta saldētava un iekārta saldējuma gatavošanai. Saldējuma namiņš ir mājīgi iekārtots, ienākot tajā, smaržo pēc vafelēm un kafijas. Šī vieta kļūst arvien populārāka gan vietējo iedzīvotāju, gan tūristu vidū. Īstais lauku saldējums ir ļoti veselīgs, jo nesatur nekādas papildu piedevas, ir gatavots no veselīga lauku piena. Māju saldējums no rūpnieciskā atšķiras arī ar to, ka tas lēni kūst, tāpēc to var droši vest uz gadatirgiem.

Piedalās “Novada Garšas” pasākumos

Produkts savu pirmo sezonu uzsāka 2019. gada vasarā, kurā aktīvi piedalījās dažādos tirdziņos un pilsētas svētkos. 2019. gadā “Dvietes īstais lauku saldējums” bija nogaršojams Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra rīkotajā Latgales reģionālajā pasākumā “Novada Garša”, kas notika Krāslavā.

► 16. lpp.

Saldējuma namiņš

◀ 15. lpp.

Pasākumā par produktu bija tik liela interese, ka vajadzēja stāvēt rindā, lai būtu iespēja nobaudīt šo našķi. Pasākuma konkursā "Tautas garša" šis saldējums tika atzīts par labāko piena produktu kategorijā, ieguva apbalvojumu un ielūgumu piedalīties noslēguma pasākumā Hanzas peronā, Rīgā.

Pašlaik saimnieki piedāvā saldējumu ar desmit dažādām garšām, sākot no klasiskajām garšām kā plombīrs un šokolāde, dažādām ogām līdz pat saldējumam ar kaņepēm, cigoriņiem. Garšas mainās atkarībā no sezonālajiem produktiem – ogām, lai būtu iespēja piedāvāt pašu audzētu produkciju. Ziemassvētkos tiek piedāvāts saldējums ar piparkūku garšu, rudenī ar ķirbjiem, savukārt vasarā ar ogām. Saldējumam ar rozīnēm "Dvītes vīnodziņa" pieliek klāt vīnogas, kas ir izlolas šeit pat Dvītē, selekcionāra Paula Sukatnieka vīnogu dārzā "Apsītes".

"Dvītes īstais lauku saldējums" ir ģimenes uzņēmums, tādēļ darba pietiek katram, un saimniecības attīstībā ir iesaistījušies visa Stapkeviču ģimene. Šeit ir apvienojušās un "plecu pie pleca" strādā divas saimniecības – z/s "Bundzenieki", kur saimnieko Dace ar vīru Lauri, un "Ozolāji", kur saimnieko dēls Atis ar sievu Alīnu. Savukārt meita Elīna palīdz ar produkta gatavošanas un realizācijas, reklāmas un mārketinga jautājumiem. Tāpat arī Elīna, studējot Rīgas Stradiņa universitātē par uztura speciālisti, dod padomus, kā saldējumu padarīt veselīgāku.

Labprāt uzņem viesus

Saimnieki labprāt uzņem viesus, ģimenes ar bērniem un tūristu grupas līdz desmit cilvēkiem. Šeit ierodoties, var izbaudīt dabas skaistumu un mieru, dzirdēt saldējuma saimnieces Daces Stapkevičas stāstu par to, kā tapis saldējums, nodegustēt dažādās tā garšas. Vecākiem tiek piedāvāta mierīga atpūta, tikmēr bērni var rotaļāties uz batuta.

Stapkeviču ģimenes nākotnes plānos ir iegādāties šoka saldēšanas iekārtu, lielāku saldējuma gatavošanas mašīnu, kā arī izremontēt un labie-

"LAUKU LAPU" IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapu" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>. Abonēšanas indekss – 1163.

Dvītes saldējums burbuļvafelē

kārtot telpu vienā no saimniecības mājām, kurā varētu uzņemt lielākas apmeklētāju grupas. Elīnas iecerēs ir šajā mājā uzsākt rīkot veselīga uztura meistarklases apmeklētājiem.

Saimniecība ir atrodamā jaunajā novadagarsa.lv katalogā, kur ikviens interesents var ieiet un apskatīt informāciju par saimniecību, tās atrašanās vietu, iegūt kontaktus, pēc iepriekšējās pieteikšanās apciemojot saimniecību un nobaudīt saldējumu.

Paldies saimniecei Dacei par silto uzņemšanu, gardo rabarberu saldējumu burbuļvafelē un aromātisko kafiju! ☺

Inna KOLOMIJČUKA,
Daugavpils un Ilūkstes novada
uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts:
inna.kolomijcuka@llkc.lv
tālrunis: 27824131

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgāda

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018

Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomsone

"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319

Iespiests SIA "IBC Print Baltic"

"Lauku Lapu" var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.